

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XXIX.

19 Juliu. 1847

CLUSIU, 7: 19 jul. In Sied. dietale LXXIX, mai antaiu un Comite regalistu dede protestatiune asupr'a proiectelor de lege acum terminate; intr'asemena si Deputatii Comitatoru Albei dein giosu si a Clusiuului, in contr'aceluor concludese dietale in obiectulu urbarial, ce nu se unescu cu instructiunile loru. In urma se asiedia textulu latinu al articulu XIII de lege, si se desbatura unele insemnari a Inaltulu Guberniu la articlii VII—XII.

Clusiu, 10: 22 jul. In Sied. LXX Comitele suprenu al Dobucei dede o contra-protestatiune asupr'a celoru dein Sied. trecuta; r. Guberniulu tramise insemnarile stilistice asupr'a art. XIII, ér' in catu pentru Adresa comitiva la articlii urbariali, in urn'a desbateriloru, Exc. Sa Presidentele asia enuncia: Cum ca SS. si OO. cu umilitate se roga Maiestate Sa, ca intru intielesulu art. VIII de a. 1791, se se indure, a introduce urbariulu prein r. guberniu cá celu mai inaltu organu al puterii executive in acésta patria, inse si acésta a ordina intru aceluasi obiectu, cá, dupa cum si constitutionea, si legea si lipsea potesce, intru numirea personelor mai dein giosu neci Comitatele se nu fia escluse.

Clusiu, 11: 23 jul. In Sied. dietale LXXI, la conclusulu dein Sied. trecuta se adause, cá in acea Adresa sese esprime si: cá supru ingrigirea aceluasi r. guberniu se se introduce urbariulu. Dupá acea in catu pentru alte principie de ase esprime in aceasi Adresa se concludese: Cum ca SS. si OO. ingriginduse, cá nu cumva cu introduce urbariulu, unde ar veni mai multu locu in man'a coloniloru de cum se afla acum in tabelele de dare, se se inmultiesca darea dea cum, si asia clasa colonicale ce ar castigá prein urbariu se pierda prein crescerea darei, dorescu a rogá pre Maiestatea Sa, cá se bene voiesca a nu dá despuneri pentru radicarea mai susu adarei; mai in incolo fiendu cá acestu articlu de lege de lipsa e ca toti selu intielega, dorescu a rogá, cá legea pentru limb'a ungrésca inca dein diet'a trecuta tramisa se se indure a o tramite intarita inca la acésta dieta, precum si pre acesti articli de lege urbariali.

Clusiu, 12: 24 jul in Sied. dietale LXXII, se liara la socotela insemnarile stilistice ale regiulu guberniu la art. XIII, dupa acea unele protestari diverse, ce se lasasera pana pre acum.

—Gazeta Univ. de Angsburg scrie dupa Lloyd austriacu de in Bavaria 3 jul.: „De la legatiunile ces. r. austriace se impartasi intr'aceste dile gubernicloru Bavariei si Virtembergei, cumca guberniulu austriacu se afla misicatu

de indesarea crescatoria a trecatoriloru in Transilvania a determiná: 1) cum ca de aci incolo numai economi rurali se voru lasá in launtru ér' nu si manufacturistii, caror'a le stau contra strinsele relatiuni ale cehuriloru dein Transilvania, 2) cumca trecatorii au de arata cá au avere de 800 fl., au castigatu un fundu anumitu ca proprietari au arendatori si sunt cuprinsi intru o comunitate anume, pentru care numai certificatul dela Insocirea economica sasasca transilvana nu e destula; 3) cumca personele, carele vreau numai sesi cerce locu de asediamentu in Transilvania, trebuie a) se fie economi, b) se adeveresca ca au celu pucinu 80 fl. bani de druinu, si c) se mérga acolo fora familia. Acésta ordinela, fora de a impedece trecerea in Transilvania, celu pucinu va pune trecatoriloru usiori la mente ceva terminu, si va impedece, cá comunitatile in Transilvania se nuse inundeze cu proletari de tota forma.“

FRANCIA.

Procesulu scandalosu, ce cure in Camara Pariloru, siatat'a sensatiune destépta in lume si in Gazete, amenitia a avé un capetu tragicu.

Jurnalulu des Debats de Marti 13 jul. st. n. scrie dupa Gazeta detribunale dein aceasi di: „Eri séra, luni, la optu ore si giuimate, o detunare se audi intr'un'a de camarile ce sunt ocupate, in cas'a de dreptate a palatiulu numitu Luxemburg, de tradusii inaintea Curtei Pariloru. Pazitorii alergara numai de catu in camar'a, de unde esise sunetulu,—si acésta camara era a (exministrelui) Teste.

„D. Teste cercase a se ucide tragundu un pistolu: arm'a fuse pusa de indreptulu animei; cá lovitura, reu indreptata, nu facu de catu o sdorbitura crancena, si globulu nu strabatú. Ajutoriu se dede numai decatu Dlui Teste.

„Prefectulu politiei se infaciosia curundu in casa de dreptate a Luxemburgulu, unde ajunsese Comisariulu de politia a patrariulu, D. Monval. Procuratoriulu generariu inca se arata la inchisoria; si un protocolu se facu de acésta intemplare.“

Teste, mainainte ministru, acum presidente celu mai inaltu tribunalu judecatorescu, a Curtei de Casare si Paru Franciei, e acusat, cá ar fi vendutu un privilegiu de baia de sare la 1843 pentru 80,000 fráci, impreuna cu generariulu Despans-Cubières ca agentele unei societati, Pellapra capulu Cancelariei ministrelui ca midilocitoriu, si Parmentier unulu de intre Capetele societatei. Pellapra citatu a stá in-

aintea Camarei pre 8 iuliu, candu se incepù procesulu, fugi, ci ginere-sen, principele de Chimay, scrise cà se va intorce, care inca nu se intempla. Acestu procesu cu episodurile lui, si alte scene mai multe decurundu intr' ambe Camarile cu imputarile cele mai grele de coruptiune, agita tote animele in Francia cu o intaritare, caria nu ise afla esemplu asia lesne.

I T A L I A.

ROMA, 3 jul. st. n. Un circulariu cu datulu 17 jun. st. n. se tramise in 5000 esemplarie la tote deregatoriile sufletesci ale crestinetatei catolice. Ocasiei dederã esperientiele, ce le facù S. Sa in visitele sale canonice pela institutule spirituale, de unde circulariulu se si pote socoti ca un pasiu momentosu spre reform'a preutiloru regulari. Du pre acelu momentu S. Sa adause o comitiva in numele seu, care de alte date facea numai Secretariulu Statului.

Roma, 6 jul. In sér'a trecuta Cardinale Secretariu al Statului publicã un edictu, prein care mai antãiu in Roma, mai apoi si in provincie, se redica o militia de garda nationala seu cum S. Sale mai place a o numi: cetatiana. Normele fundamentale ale acestui institutu sunt: 1) Gard'a cetatiana va stã dein toti cetatiani Romei, inca si dein acei straini carii siau castigatu pe calea legeri dreptulu de a avé statoria locuentia in Roma, si unii si altii dela 21 pana 60 de ani al vietii. 2) Preutii si militarii in activitate sunt dispesati dela servitiulu cetatianu. 3) Toti posesionatii, proprietarii, negotiatorii si prefectii negotialoru industriale se tienu de garda. 4) Aceasi indetorire au fii acestoru dein urma, carii vietuescu in casa parentesca, si au etatea preserisa in punctulu antaiu. 5) Intr' asemenea indetoriti sunt Invetiatii si Artistii, deregatorii publici si privati cu salariu, si maestrii de manufacture. 6) Scutiti de acestu servitiu sunt sierbitorii, manufacturarii, dilerii si toti carii au vre o maestria sordida si lapedata. 7) Scutiti sunt si toti carii nu au purtare nemaculata publica au privata, neci potu sesi documenteze aplecarea catra guberniulu pontificiu. 8) In catu pentru scutirea dela acestu servitiu, de totu au pana la un tempu, pentru nepotentie corporale au dein cautarea sanetatei se voru obserbã legile statorie. 9) Gard'a cetatiana va stã dein 14 batalione, asia catu toti barbatii deintru o regiune voru formã un batalionu. 10) Formarea roloru de chiamare se va increde unei deputatiuni de cetatiani huni si cunoscatore alesi de guberniu; acestia se indetoreza a trage dein list'a sufleteloru numele tuturoror personeloru calificate dupa puncturile cinci de antaiu si ai scrie intru o rola conforme. 11) Rolele aceste se socotescu ca inchise, inse reserbanduse indreptãrile ce consiliulu mai inaltu dein deregatoria au la rechiamarea altor'a are de a face. 12) Catu mai curundu se va publicã un regulamentu speciale spre organizarea gardei. 13) In togm'a acestoru norme, ce frumosi adeverescu increderea S. lui Parente intru amoreã supnsiloru sei catra a sa santita persona si ordulu publicu, voru urmã preserise necesarie si pentru provin-eic. Roma, 5 jul. 1847. Cardinale Gizzi.

Dupa ce asta publicatiune se afipse pre palatiulu Datariei, numai de catu se radica un mare jubilu. Multiemea se luã catra Quirinale, ci curundu érase se turnara inapoi in tota tacerea, audiendu dein doue persone insarcinate, cum ca

Pap'a nu se ar aflã prea bine si doresce repausu.

Roma, 7 jul. Cardinalele Gizzi, cerù demisiunea si o dobendí. Urmatoriu in Secretariatu se desemneza ca fora indoiéla Cardinalele Feretti. Caus'a retragerei se dice a fi radicareã gardei cetatiane in contra voci sale.

P E N I N S U L A P I R E N E A.

Jurnalulu Times scrie dein Lisboa 25, Oporto 30 jun., Autoritatea Reginei in Lisboa si in pregiurii e deplinu restituta. Prinsii de Angli in mare numeru intrara de buna voce in servitiulu Reginei, ceilalti se demisera a casa. Insurgentii ce inca nu depusera armele, la Villa Nova, nu de parte de Oporto, avura o bataia cu trupele regesci, in care de ambe partile remasera ca la 20 barbati, ci ei inca sunt plecati a depune armele cátu ce se voru asecurã cà lise va plati léf'a restante. Inaintea cetatei Oporto stationã o escadra imponetoria.

CHINESII SI ANGLII.

URMANDU cu ochiu luatoriu amente la desvolutura fapteloru ce de un tempu in core se implenira in China, a nevoe este a nu crede cà suntemu spectatori la antãiele scene unei drame, a caria deslegare, de nis'ar fi inscientiatu numai cu siésa ani mai curundu, nis'ar fi parutu o nebunia, ci care acum dupa cursulu rapede al evenimenteloru are tota probabilitatea inaintea ementoru preceptoru, tota certitudinea inaintea celoru ce ar ceva cunoscentie despre poporele asiatiche, si acolo in locu potura vedé cum puterea lucrurilor face dein ea o necesitate neaparata. Acestu evenimentu, ce se cade celu pucinu al prevedé, si al caruia urmãri voru se aiba una influentia ce inca nu se póte pretini pentru politic'a in de preste totu a lumii, nu e numai ruptur'a incuetoriloru ce inchidu Impareti'a Ceresca dein aintea strainiloru, nu e numai amesteculu acestor'a in negotiale Chinei, ci e un firu de lovituri dein cele mai grele asupr'a independentiei politice a imperatiei, si in urma asiediarea cea cu tota probabilitatea a strainiloru intr' un'a seau mai multe provincie de ale ei.

O fatalitate neinvinã impinge civilizatiunea europeãna catra acei tiermuri; o fatalitate, ce neci abilitatea astuta a barbatiloru de Statu a Chinei, neci indelungu - rebdarea, neci astemperarea gubernieloru europeesci nu voru ajunge a o delungã.

Caute numai cineva la progresele necuprinse impenite de mai pucinu de cinci-spra-diece ani. Pan' in 1833 numai una singura putere, Anglia, facea negotiatoria importante cu China; si acésta putere érá representata prein o Societate ce avea in contra concetatianiloru sei un monopolu esclusivu, asia catu tote relatiunile intre China si Anglia intr' adevuru se regulãu prein un corpu disciplinatu, a caruia numai Capulu se aflã uneori in contactu cu deregatoriile Chinesci. Acésta stare a lucrurilor, ce simplificã insemnatu relatiunile, dá si man'a de a preveghia pentru tienerea pazei cu o eficacitate minunata. Ci in 1834 monopolulu si-dede sufletulu; in loculu acestoru deregatori domnesce remunerati, ce indereptau negotiatori'a ca nesce mari domni, si caria legea-i garantizã beneficiuri splendide, urmara unii negotiatori singurateci, impinsi de concurentia, desteptati prein totu foculu interesului individual, si numai de catu incepura a se inmulti frecatu-

rile și cauzele de luptă impromptă. În loc de agenții Societății, carele pretinșă întrebările financiare mai pre susu de tote celelalte, urmă un agent al guvernului regiu ce veni se șiedă în Canton, și duse cu sine tote interitațiunile, tote întrebările de onore și de amore-propria nationale caror'a guberniele europesci atatea sacrificiuri facu. În locul aceluor paciuți barbati-de-India, cumii numeau, în locul aceluor mari vase de comerț, a caror'a capitani toti erau interesați de rezultatele financiare ale Socilor și prein urmăre și de pază bunelor relațiuni, urmă vase de ale marinei militare, ce vinu pre apele Chinei se apere interesele anglesci, și searate Chinesilor cum întielegu europeanii onorea pavezei lor.

Acăsta scimbare nu întârșă a produce efectele sale. Admiralulu Napier abia ajungendu la postulu seu, se vediu umilitu, bat-jocuritu și tractatu ca un barbaru misielu de catra mandarini; elu nu crediu a potē suferi atate insolentie, și cu a sale doue fregate *Imogene* și *Andromache* strică forteretiile dela *Bugu*, se înainta mai pan' suptu murii Cantonului, unde mandarinii spaimentati venira ai cere pacea și suscriu cu cuvintulu tote condițiunile lui. Ei apromitu, jura totu ce se postesce dela ei, reserbandusi fara îndoișla cu oncredentia comune totoror asiaticilor întru tote togmirile lor, de asi recastigă cu insielatiunea totu ce eră obligati a concede prepoterei. Admiralulu Napier numai de catu avu esperienșă a acestei fapte pe pierderea sa; catu începū a se retrage pre riulu Cantonului, mandarinii facura a se publică ca l'au interitu cu fugă, și candu voi a cere dela ei implenirea promiselor storse suptu influenșă a temerei, ei începura a trage asia în delungu, ei încurcarea pre bietulu admiralu într'un asia labirintu de mentinși și de perfidia, catu mori de mania și de supărare. Asta fapta e adevărata pan' întru o litera.

Acăsta istoria e istoria tuturor relațiunilor ce avura europeanii cu Chinesii; numai catu mesură, în care cresce numerulu europeanilor, în care relațiunile se înmultiescu și comerțulu se desvōlta, întru aceeași și evenimentele ca urmările lor firesce prindu proporțiuni mai mari. Cinci ani mai tardiu, un firu lungu de secături și de insulte constringu pre guvernulu anglescu preste voei o începe un belu regulariu asupr'a Imperiului Cerescu. Tote documentele publicate adeverescu, că acest'a nu se plecă fora numai de mare nevoe suptu acăsta necesitate extrema, că ci atunci inca aveau credentia în vertutea Fiului Sorelui; nimenesi imagină că atate milioane de omeni supusi sceptrului lui se nu pōta reprezentă de catu o mare nepotentia; er' cabinetulu anglescu nu vedea într' acestu belu de catu o fontana de spese enorme, de un deficit în veniturile sale și de pierderi însemnate pentru comerțulu national. De acea mai antăiu se apucă cu o reserva atatu de nemesurata. O escadra, comandata de admiralulu Elliot se tramise ase sui pe golfulu dela *Peceli*, și a duce pan' la portile palatiului imperatescu aretarea greutatilor pentru carele cerea indetulare. Catu aparū acea flota, cabinetulu dela *Peking* spaimentatu tramise plenipotentiatulu anglescu pre un mandarinu dein celu mai înaltu rang, cu ordine de a adormi pre straini cu vorbe frumoșe, a promite totu ce aru cere ei, a nu se obligă apriatu la nemica, și a face ori ce numai sei determineze a luă inapoi calea catra Canton, unde singuru, diceau ei,

ca e cu potentia a conchide o togmēla definitiva, pentru că acolo se începū lucrulu de price. Cu aceste promise insielatorie, Kesien retransmiso la Canton pe capitanulu Elliot, carele for' îndoișla nu avea multa incredentia în sinceritatea Chinesilor, ci caruia guvernulu seu-i demandase cu totu de adensulu se cerce tote midilorele de impacare. Într'acea, dupa tramandari neterminate, Kesien sosindu și elu la Canton se pare a nu fi venitu de catu că se nege totu ce disese pre ripele dela *Pel-ho*; elu e maretiu de acelu succesu ce credea al fi castigatu retransmitendu pre barbari la cea lalta margine a imperatiei, în apele cele dein afara, și tota întielegerea cu densulu deveni preste potentia. Trei luni mari de nevoentie fora folosu ostenescu rabdearea capitanulu Elliot; poterea e singurulu midilocu cei mai remasese; elu se determină a surpă forteretiile de pre *Bugu*, a impunșă Cantonulu, celu constringe a capitulă și cu o lovitura castiga untractatu. Ci cabinetulu dela *Peking* totu nu se tiene batutu; pe Kesien l' exilēza silu deșrăda, tractatulu suscrisu de elu se nemicesce.

Anglii nu o luara în joc, și pe lenga tote începuturile mai de multe ori cercate nu se învoira mai multu a negociă de catu suptu murii dela *Nanking*, candu plenipotentiatii Chinesi trebuira a arată pleneputentie absolute, și cuprinsera fora neci o desbatere condițiunile ce placū învingatoriului a dictă. Inca nusu cinci ani pan' astadi, de candu fū semnata asta pace, și e cunoscutu cum o tienura Chinesii. Sange curse mai de multe ori; la fia-care clausula dein tractatu, ce voiau anglii a o pune în lucrare, trebui a recure la de-nou prindere de arme; în urma fiacare deintr' aste demonstratiuni pusera în mai periculoșă lumina nespūsă debilitate a guvernului Chinescu.

De alt'mentrea acăsta nepotentia militaria, acăsta langore nevendecata de insielatiune și superbia orba, ce nencetatu provōca tunurile Europeanilor, pote că totu nu voru fi causă cea mai de frunte a ruinei lui. Anarchia dein launtru, deșteptata pre în atate lovituri de umiliri, i-pregatescu pericole cu multu mai de adreptulu. Fora îndoișla, candu stă omulu a cugetă, cum ca abia sunt o sută cinci-dieci de ani, de candu ore cate turme de pastori, un manunchiu de omeni, întreprinsera cuprinderea acestei ne mesurate imperatii cu arme, și dupa ce ajunsera a impune la atate milioane de omeni a lor autoritate, mai adausera de catra apusu noua tienuturi la acestu teritoriu și asia nemesuratu, nu pote senu se mire omulu de acelu geniu și talentu politicu al tatarilor manciū. Acea inca e adevăratu, redestulu pentru ei, că domnia lor în laturea de amēdia-di a imperiului totdeaun'a fū impugnata, în mai multe tienute nerecunoscuta, într' altele numai cu numele, și afora de cetatile mari totudeaun'a au fostu cu îndoișla în provinci'a dela Canton, și că întru tote aceste tienuturi neincetatu e combatuta prein rescolele locale, prein turmele intrarmate și societatile ascunșe ce totu visēza de delungarea acei dinastii straine. Acum dēca acest'a eră asia pre candu acestu guberniu avea pentru sine totu prestigiulu poterei și al succesului, ce nuse pote teme dupa atate infortunii și umilitati? Asia, se marturisimu cei dereptu, pretutendinea unde strabatu Europeanii, nu afla impregiuru-si de catu simptome de decadentia și de o disolutiune prea aproape; și pre giugetate de litoralulu Chinescu dela *Ningpo* pan'

Notitia bibliografica.

Cele sapte virtuti séu fapte bune de capetenia etc. traduse si intocmite pentru ori ce Crestinu cultivatu de Nicolau Velia Tincu, parochu si profesoriu de Teologia etc. Brasiovu, in tipografi'a lui Joan Gött 1847 (tipariulu cu litere cirilice).

„Acest'a e epoch'a scoleloru' dise nu de multu publicistulu de lenga Carpati, cu catu dreptu a disu elu, chiaru cu atat'a credemu, că potemu si noi dice: acest'a e epoch'a cartiloru bune; că ci ce aru fi cu scolele, deca nu s'aru aflá carti bune, intr'un tempu, candu inca nu pre avemu carti bune numerose? Dreptu aceea o nespusa bucuria ne cuprinde, deca ne cade in mana vre o carte lucrata asia, catu se pota ajunge pentru trebuentele tutoloru cetitori, catu se pota multiemí animi ori catu de insetate. Prein o carte scrisa bine, intr'o maniera inaintatoria ne vedemu totu mai multu apropiati contra scopulu prefaptiunei, la care neaparatu cauta ore candu se ne ajunga limb'a pestritiata nu numai in gur'a poporului ci—cu durere marturisi-mu—si in carti, si cuventari publice cu atate cuvente straine, se nu dicu barbare, care pe asta fica la inceputu vergine a Italiei o deformara si o mai deforma pana astadi, si acolo unde pre usioru se potu incungiurá. O carte dara, ce e mai multu, morale-relegiosa, cum e cea mai susu insemnata, ne e forte bine venita, cu carea auctoriulu ei, fara lingusire dicemu, sia facutu meritu frumosu in cultur'a limbei baserecesci, dede esemplu stralucitu la toti cei ce si in tempulu de acum cu o impetriere totu mortisiu mai stau lenga slovenismi, ca si candu altmentrea nu aru poté fi priceputi de poporu; carii in slovenismi ca preotii Egiptului in ieroglifi ascundu curatulu adevveru, se pare, cu o cerbice neindreptatiosa. Pre unii ca acestia —că ci la cei luminati nu trebue indemnu—, de mai pote se incapa la densii vre un cuventu salutaru, ii provocamu, sesi castige cartea aretata a Plui Velia, ca de intr'ins'a pana ce aru esí inca si altele lucrata dupa cum potemu sperá, si mai romanescce, se si ée pentru venitoriu indreptariu mai sanetosu, se invetie poporulu romanu in o limba mai romanésca si nu incarcata cu lapedaturi slovenesci.

Dupa care premitere amesuratu angustatimei foiei acesteia scotemu aci cateva pericope dein cele Sapte Virtuti in prosa; precum si dein meditatiunile poetice asupra celoru Sapte Pecate capitali.

„Curatieni'a*) animei alunga de la sine tota necuvenintios'a pofsta, invinge tota semtitios'a pornire a carnei, si tiene asia carnea, carea se radica in contra legeri celei sante ai lui Dumnedieu subtu strinsa stapanire a duchului celui intieptu. Unde locuesce in anima curatieni'a, aci e limpede si curata semtirea si deprinderea omului; aci e fara vina, nobile si onestu—de omenia—graiulu lui; aci e umilita si de fric'a lui Dumnedieu veditoria viati'a lui. Unde e curatienia in anima, aci e oprita pre curios'a cugetare si petrecere la obiepte necurate; aci e oprita sfaciata—nerusinos'a—cautatura; aci e oprita tota necuvenintios'a misicare si schimosire a trupului. Unde e curatienia in anima, aci rusinea si cuvios'a serietate priveghiéza in contra strica-

teloru incurgeri dein afara; aci amute desfrenatulu graiu acelui fara Ddienu, si aci fuge rusinatu celu ne cuviosu si fara omenia. Unde e curatienia in anima, aci pestréza omulu trupulu seu in cuvenentia, silu tiene ca osantienia a lui Ddienu, care asia de lesne pierde prein necuratienia lucétia si frumuseti'a sa inaintea lui Ddienu, pe cum cea mai lina suflare e destula de a intunecá lumin'a cautatorei (oglindei). Pe scurtu unde e curatieni'a animei, aci omulu totu de auna scie, că porta cu sine intr'un vasu forte frangaretiu o pretiosa vistieria si tota a lui incepere si lasare, vorbire si lucrare, cautatura si imbracamentu, pe cum si fugirea si incungiurarea pricuroseloru ocasii arata chiaru a lui santa si neinfranta voia de apestrá si unora acesta pretiosa visterie cu scumpatate ca pre celu mai mare bunu ce e pre pamentu. Vedeti! asia e facuta anim'a curata si si ne intinata, éra unde sentimentulu si viati'a omului fuge de aceste, aci e mai multa au mai pucina necuratienia si intinatiune de pecate in tr'insulu. Astfel de curatienie a animei, cese lapoda de totu, ce e necuvenintiosu—a intielesu Mantuitoriulu candu a graitu: Fericiti sunt cei cu anima curata, că aceia voru vedé pre Ddienu.

„Cea*) mai pretiosa dare, ce ne a datu Ddienu. e fara de tota indoel'a credenti'a, care a adusu-o Isus in lume; care Elu cu nenumerate minuni a intarit-o; care Elu prein mortea si invierea sa a pecetluit'o; si care elu a fagaduitu a opestrá in beric'a sa pana la capetulu lumei. De n'amu avé acest'a dreptu-maritoria credentia, nu ne ar ajutá aceea nemica, că Isus a venitu in lume, si dupa o viatia plena de ostenele a suferitu maipe urma cea mai amara morte pre cruce. Noi amu stá atunci in nescientia, intru intunerecu si retacire, si nici candu nu amu poté sperá a ajunge la Ddienu. „Că ci fara de credentia nu e cu potentia a placé lui Ddienu“. Eyr. 11, 6. Inse credenti'a e un talentu, cu care omulu trebue se lucre; ea e o lumina carea in noi si pe noi trebue se lumine; ea e un conducatoriu, caruia ne aperatu trebue sei urmanu. Séu ce ne ar ajutá, că ne amu laudá cu credenti'a deca amu traí ca cei necredientiosi? Ce ne ar ajutá a avé drepta cunoocere de Ddienu, si de detorentiele nostre contra Ddienu, deca nu amu si vietiuí ca pruncii luminei in santienia si dreptate inaintea lui Ddienu? Ce ne ar ajutá a avé in tota diua inaintea ochiloru calea la ceru prein credentia, deca ni s'aru paré prea greuiosa de a o amblá? Astfel de credentia ar fi fara folosu pentru viati'a vecinica, ba inca ar duce la mai adenca osenda. Că ci in cuventulu lui Ddienu se cuprende adevverulu, cumca de la acel'a, caruia s'a datu multu de la Ddienu, multu se va cere indereptu; si că multu mai aspra pedépsa ascépta pre sierbitoriulu, celu ce a cunoscutu voi'a Domnului seu, si nu a plenit'o, de catu pre acel'a, caruia voea Domnului seu numai catu va, au nici decatu a fostu cunoscuta. „Ce ajuta, fratii mei! graiesce pentru aceea Apostolulu Jacobu, de dice cineva, că are credentia, si fapte nu are? au pote credenti'a selu faca fericitu? Ar poté cineva dice: Tu ai credentia, dar eu am faptele. Aratami tu credenti'a ta fara fapte, si eu ti - voiu aratá credenti'a mea dein faptele mele. Tu credi, că numai un Ddienu este; bine faci. Si diavolii credu aceea, si se cutremura. Vrei dara se intielegi, o! ome desierte, ca credenti'a fara fapte e morta? Că ci precum tru-

* III Despre curatienia, pag. 30, 31.

*) VII Despre revn'a spre fapt'a buna; pag. 74—76.

julu fara sufletu e mortu, asia si credenti'a fara de fapte morta." Jacobu 2. Isusu cere credentia via, carea pretutendenea se descopere in viatia. Asia se lumineze lumin'a voastra inaintea omeniloru, cá se vedea ei faptele vostre cele bune, si se preamarésca pre tatalu vostru, care e in ceruri. Math. 5, 16. Elu nu e indestulatu cu o desiérta marturisire a numelui seu. Pentru aceea graesce: „Nu totu cel a cemi dice: Domne Domne! va intrá intru imperati'a ceruriloru." Math. 7, 21. Isusu cere la venirea sa un vestmentu de nunta, o candela impluta cu oleiulu fapteloru celoru bune; un fruptu insutitu resaritu de in graantiulu de sementia al credentiei. Elu cere o neprecurmata revna in tote faptele bune. Pe scurtu! Elu cere o lucratoria pentru Dumnedieu si de virtute faptuitoria crestinetate. Pentru aceea in dina judeciului mai bine le va merge paganiloru si ereticiloru, de catu multoru crestini, cari au crediutu cu adevratu in Isusu, inse nu siau indreptatu viati'a dupa credentia. Nu te insielá dara dreptu maritoriule crestinu! cu desiérta parere ca candu nu ai poté fi lipsitu de ceru, pentru cá prein botezu si credentia te ai facutu medulariu beserecei cei adeverate. Sunt multe netrebnice si uscate medulari in trupulu beserecei, care de nimicu alta nu sunt bune, de catu se se taie si in focu sese arunce. Sunt multe erburi selbatice—negina, si pléva in agrulu credentiei, pre care Domnulu cu sangele seu l'a rescumparatu si adapatu. Si acesta negina si pléva esci tu dreptu maritoriule, ce l'a ce traesci in lene si nepasare, negrigindu ati aduná—pe venirea Domnului—tesauru de fapte bune!"—

Se vedemu acum si dein versuri cateva pre scurtu. Despre trufia (pag. 85):

—Cinei omulu far' iubire, ce defaima, descinstesce?
Cine espionulu negru de negina latitoriu?
O acela e maretiulu, ce'n altuia ochiu privesce
Paiulu, dar in propriulu barn'a nu vede negrii chioru!
Cine stá in santulu templu rece, far' de reverentia?
Cine aci nu va sesi plece cuivosu genunculu seu?
O. acela e maretiulu ce mistel'asi nepotentia
Nu va se o recnosca nici la insusi Dumnedieu!—
Cine e defaimatoriulu de relege, deitate,
D'ordinelele divine, de ministrii sierbitori?
Cine calca far' de frica a beserecei mandate?
O. acela e maretiulu cesi aventa mentea'n nori,
Lui se pare cá relegea si prescisele cuvente
Aru fi numai pentru simpli, si nu pentru cultivati.
Cine e in conversatii mai nesuferitu, far' mente?
O acela e maretiulu ce destina pe ai sei frati! etc.

Petrundiatorie sunt versurile si despre scumpete (pag 86—87):

—Lacomia e iubire fara cumpetu, far' regula—
De totu felulu d'avutia, de dulcétie, bunetati.
Ei averea trecatoria nu enice candu destula;
Dar' etern'a sufletésca afla multe greutati.
De aceea dice Domnulu: Nimeni pote se sierbéscá
Si mamonei nesafiose si la bunulu Dumnedieu.
Celu ce vrea pre Dumnedieu celu dein ceruri selu iubésca,
Fia gat'a pentru densulu a jerfi totu bunulu seu.
Nu iubireti lumea acest'a sunt a lui Joan cuvente
Celu ce lumea o iubescé e strainu la Dumnedieu.
D'unde atatea furiose luptatiuni, manii, procese!
O! aceste le casina totu al lacomie reu.
O scumpete pentr'o mana de pamentu adesea tiese
Desunire intre omeni,—intre fii unui Dieu! etc—

Catra Crestini (p. 98, 99);

Crestini iubiti! aceste-su pecatele de frunte,—
Cercati launtrulu vostru de este intinatu!
Aflati aci Vezuvulu al inganfarei munte?
Surpatilu, cá ci v'arunca'n tartarulu infocatu!!
Semititi in voi iubire de bani, domnia, dica?
Astringeti totu d'acelea, ce nu se potu furá,
Pre care neci rugin'a, neci molia nu le strica,
Si care'n lucratori'a iubire voru a stá.
Ve'ncinde foculu poptei spre fapte necurate?

Necati acelu neprietenu si diavolu incarnatu!
Pestrati a vostre senturi fefiore ne'ntinate,
De vreti se vi s'arate cereculu imperatu!
Pestrati da curati'a, vergin'a castitate;
Ea dá crestinetatei frumsetie si ornamentu!
N'aveti ce da la morte familiei lasate?
Lasatii dar' virtute in fapte si cuventu!
Ucideti gelosia séu pism'a'nflacaráta—
Acelu aflatu satanicu de rele nascatoriu—
Si tronulu ei cuprinda-lu iubire adeverate.
Far' ast'a numai este miuluocu mantuitoria!
Asia si a lacomie fentan' otravitoria,
Ce trupu si sufletu strica, se sece intru voi!
Er' calea cumpatatei la beneducatoria
Pestrati-o in avere, iubiti-o in nevoi!
Grigiti precum curat'a conscientia va vorbesce,
Antáiu d'acele bunuri, ce nu mai potu peré;
Astringetiv' avere ce'n ceruri ve'nsociese—
Rubinulu de virtute, celu vedi ve va lucé!
Pe leng' aceste patimi mai este si mani'a,
O, cate rele duhului produce furiosu!
De vreti acum voi pacea si candu-va ferici'a:
Mani'a inecati-o in foculu relegiosu!
Si pana ve'ncaldiesce lucéferulu vietiei
Lucrati cu zelu, cá ei lenea altu cum va casiná
Totu felulu de stricare vietiei, sanetatei;
Lucrati cá vine noptea, candu nu veti mai poté!!
Lucrati dar' totu de a un'a in blanda umiléntia,
In cumpetu, curatia si amoru adevratu,
In santa continere, rabdare, suferentia.—
Asia totu lucrulu vostru e bine cuventatu!
Esemplu se ve fia prea sant'a nesuentia
Alui Isusu, ce lunei jerfi viati'a sa;
Cautati la elu pe cruce—vedeti au e potentia,
Chiamarei lui divine mai multu a ve contrá!!—
En cauta ome munde! la fiulu omeniei,
Ce pan' la morte crucei voiosu s'a ingiositu.
En cauta lacomose! la Domnulu mantuiei,
Ce n'are unde capulu sesi plece de lipsitu.
Privesce necurate! la mielulu curatiei,
Ce tu prein spurcatiuneti de nou-lu crucifigi.
Privesce misantropé! la regele iubirei,
Ce chiara pre cruce érta nemiceloru intrigi.
En vedi mantuitoriuti setosu necumpetate!
Pre cel'a celu adapa cu fiere si ocetu.
En úitate la blandulu Isusu infuriate!
La vorbai indulcinda, la graiiu linu, incetu.
En cauta, socefesce, cá densulu pentru tine—
Muri! si a lui icona implanta'n mentea ta,
Si vedi déca vro popta in pieptuti se mai tiene
La vechiiei pecate de ate mai re'nturná!
Acum e trebuentia, ca mentea ta se vedea,
Séu iti vei bate pieptulu,—séu ca cu cei orbiti
Judei vei face strigatu, cá sangelei se cadia
Spre tine si spre genuti, spre prunciti urgisiti.

Pre scurtu aici e totu catu amu pututu decopiá rapede, ca si deintru atati'a se se pota cunoce pen'a lucratoria de cativa ani in coce a Dlui traducatoriu, care in Foea de Brasiou nr. 10 dein anulu 1844 in traducerea „Notaririi omului pre pamentu" dede semne de buna sperare.

Noi dein partene cu tota anim'a dorimu, ca sei afle cartea pe cátu se pote mai multi cumparatori, ca se se mai retiparésca, si inca—ce nu e pretensiune temeraria—cu litere strabunesci, atunci credemu, cá multe voru fi indreptate, precum in locu de intentie, positie, natie, etc. va pune dupa analogia: intentiune etc. precum a pusu si acum procreatiune, religiune etc. In adou'a editiune nu va stá nestingibile, peribile si magiaresculu de schilinitie, nece se serenege, cise se denege; nece un morinsemnandu naravu, care romanescé insemnéza purtare, si cuventulu ital. orgoliu lu-va retramite de unde l'a impromutatu, fiendui amana strebunesculu cuventu superbia, ce suna mai frumosu.—

De alt' mentrea erori de tipariu nu sunt multe. Form'a cartii dein launtru si dein afara amesuratu cercustariloru tipografiei rom. dela Brasiou e destulu de placuta. Pretiulu, precum s'a mai aretatu, e 30 xr. m. c.